

Cirkel in het vierkant

Concentratiecabine op de afdeling Stedelijke Ontwikkeling van de gemeente Capelle aan den IJssel.

PILOTPROJECT IN GEMEENTEHUIS

Een bijzonder renovatieproject loopt er bij de gemeente Capelle aan den IJssel. Twee afdelingen van het gemeentehuis zijn getransformeerd tot ruimten met een frisse uitstraling. Wat misschien raar klinkt, is bij dit project goed gelukt: cirkelvormig denken in een vierkant kantoor levert ruimte en rust op.

Zoals de schilder Pieter Mondriaan zijn beroemdste schilderijen maakt door natuurlijke vormen te vereenvoudigen, zo lijkt binnenhuisarchitect Chris de Vilder van het bureau Kubik ook stap voor stap terecht te zijn gekomen bij zijn eindresultaat: een verfrissende kijk op een kantoorruimte die zichzelf toch wat had overleefd.

De gemeente Capelle aan den IJssel kocht zo'n twintig jaar geleden een bestaand kantoorpand om de ambtelijke diensten in te huisvesten. Nieuwe werkwijzen vroegen nu echter om een nieuwe kantoorindeling. "Door groei van de gemeente en daardoor ook de ambtelijke organisatie, bleek de ruimte in het pand niet voldoende", vertelt Simone Matarazzi, projectleider en adviseur vanuit de gemeentelijke facilitaire dienst. Omdat het niet duidelijk is hoe deze groei zich in de toekomst ontwik-

kelt, zocht de gemeente Capelle aan den IJssel naar een flexibele oplossing.

Pilot

Omdat een complete verbouwing en een andere manier van werken nogal ingrijpend zijn, besloot algemeen directeur Gerrit Kruijt tot een pilot voor twee verdiepingen. Daarvoor werden de afdelingen Stedelijke Ontwikkeling en Welzijn & Educatie uitgekozen. Deels omdat deze afdelingen zich qua organisatie goed leenden voor zo'n proefproject, deels omdat de medewerkers ook bereid waren om mee te denken over het project. Matarazzi: "Alles is zoveel mogelijk tot stand gekomen op grond van gemeenschappelijke besluiten. Zo'n ingrijpende herinrichting van kantoorruimte heeft in hoge mate te maken met de manier van werken. Wordt er bijvoorbeeld veel overlegd

dan moet je overlegplaatsen creëren. Op de afdeling Stedelijke Ontwikkeling wordt veel gewerkt met bouwtekeningen, dus moet je plaatsen aanbieden waar mensen zo'n tekening kunnen uitspreiden en er met meer mensen omheen kunnen staan. In feite komt het er op neer dat je, in plaats van een ruimte vol met meubelen te zetten, kiest voor een inrichting waarbinnen op een flexibele manier wordt gewerkt. Het is dus niet langer een kwestie van een 'eigen hok' waar twee of drie bureaus staan. Al naar gelang de werkprocessen of wat het werk op dat moment vraagt, bieden we plekken aan."

Ontwerpproces

In januari 2008 kwamen bij de gemeente Capelle aan den IJssel de eerste schetsen en kostenramingen op tafel. Daarna ging de pilot van start waarbij alles vanuit een stuurgroep werd gecoördineerd. Daarbij lag de focus op twee elementen: het materieel, vanwege allerlei voorschriften een taak voor de gemeente, en het ontwerp en de verbouwing waarvoor de binnenhuisarchitect primair de verantwoordelijkheid droeg. Matarazzi: "Om de zaak in de pas te laten lopen met de werkprocessen en de behoeften van de medewerkers van de afdelingen, leverden de betrokken ambtenaren zelf documentatie aan. De afdeling Stedelijke Ontwikkeling is bijvoorbeeld meer technisch georiënteerd. Op de afdeling Welzijn & Educatie heb je meer overlegsituaties." Na de inrichting vanuit de werkprocessen te hebben benaderd, is de aandacht van de betrokkenen verlegd naar het gewenste uiterlijk van de afdeling. "De mensen konden meepraten over de dominante steunkleur voor hun afdeling, de visuals en de inrichting van met name de vergaderkamers."

Binnenhuisarchitect Chris de Vilder leverde echter het basisconcept voor de nieuwe kantoorinrichting. Omdat het kantoorgebouw tamelijk traditioneel is opgebouwd met een kern met liften, trappenhuisen en toiletten, begon hij met daar maar eens een cirkel omheen te trekken. "Ruimtelijke gezien niet het eerste waar je aan denkt", verklaart Matarazzi. "In een vierkant gebouw houd je dan altijd hoeken over waar je weinig mee kunt." In dit geval gaf de

cirkel, als een soort middenstip op een voetbalveld, de scheidslijn aan tussen de drukke zone met geloop en beweging en de rustiger werkgebieden aan de randen van het kantoor.

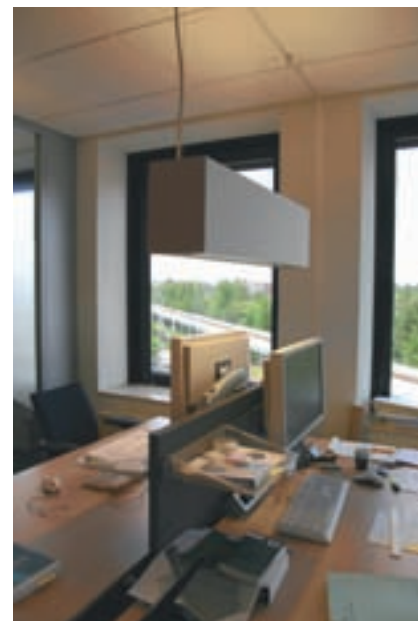
In de binnenring speelt zich het sociale leven van het kantoor af. De mensen komen er binnen, de koffiehoeke is er gesitueerd en er staan zitjes waar bezoek kan plaatsnemen of waar even informeel kan worden gepraat. Tegelijkertijd is het de omloop waarlangs elk bureau op de werkvloer kan worden bereikt. Visueel zijn de werkplekken grotendeels afgeschermd door wanden of kasten. De werkvloer buiten de ring is opgedeeld in vier kwadranten omdat op het midden van elke lange zijde een spreekkamer, managementkamer of 'concentratiecabine' is gesitueerd. Dat voorkomt voor een belangrijk deel al de overspraak tussen de werkhoecken. Boven de bureaus, die twee aan twee tegen elkaar aanstaan, hangen grote lichtarmaturen waarin ook akoestisch dempend materiaal is verwerkt.

Nagalmtijd

"De drukke van de stille werkgebieden scheiden, dat was het hele idee", stelt Jos Smulders van Sontech LawaaiBESTrijding. Op basis van de eerste inrichtingschetsen en een opgave van de gewenste materialen is een akoestische berekening gemaakt van de te verwachten nagalmtijd in de ruimte. "Het doel was een nagalmtijd van tussen 0,5 en 0,6 seconde, waarbij een goede spraakverstaanbaarheid is te verwachten en het geluid goed op zijn plaats wordt gehouden. In samenspraak met de architect en de gebruiker is gekozen voor een Rockfon akoestisch systeemplafond. Het gemeten eindresultaat is een nagalmtijd van 0,4 seconde." Dit is ook te danken aan de vloerbedekking en de bezetting van de ruimte. Door de juiste plaatsing van bureaus, kasten en wanden van spreek- en managementkamers is de geluidsverstrooiing in de ruimte zeer goed. Hierdoor ondervinden de werkplekken die op enige afstand uit elkaar liggen geen hinder van elkaar. Om directe overspraak tussen collega's aan de bureaublokken te verminderen, is gekozen voor een maatwerkoplossing: een akoestische verlichtingsarmatuur. Deze oplossing werd ontwikkeld

De oude situatie op een andere verdieping van het stadskantoor. Wel nog met echte wandelgangen.

De akoestische armaturen vangen een belangrijk deel op van de overspraak tussen de bureaus.

en uitgewerkt door de gemeente Capelle aan den IJssel, Sontech LawaaiBESTrijding, Hoogspoor Verlichting en architect Kubik. De hoogte boven de bureaus werd zorgvuldig bepaald, zodat de up- en downlighters voldoende spreiding hadden en tevens overspraak werd verminderd.

Ten slotte zijn in de concentratie- of privacycabines akoestische wandpanelen geplaatst. De hierop aangebrachte bedrukking is rondom toegepast als decoratiefolie op alle wanden en loopt

naadloos door in de cabines. De effecten van de nieuwe kantoorinrichting op beide afdelingen zijn volgens Matarazzi positief. "Er is wat meer informeel overleg en kennis wordt gemakkelijker overgedragen. Zo kan er een gesprek tussen twee collega's plaatsvinden waarin collega drie iets oppikt en een idee of oplossing aandraagt. Dat zijn zo die voordeeltjes die de mensen er zelf van merken."

Ideeën overnemen

Los daarvan is de hele atmosfeer op beide afdelingen er op vooruitgegaan. Werken in een mooie, stille en goed ingerichte ruimte is nu eenmaal een stuk prettiger. Matarazzi: "Het grappige is dat afdelingen ook ideeën van elkaar hebben overgenomen. Zo heeft Stedelijke Ontwikkeling een kaartentafel waar twee computerschermen aan zijn bevestigd. Bij de tekeningen kunnen ze direct de bijbehorende documentatie oproepen. Onder de tafel is ruimte gemaakt voor archief. Dat vonden ze bij Welzijn & Onderwijs ook wel handig, dus hebben zij ook voor zo'n werktafel gekozen." De herinrichting is helemaal op die manier tot stand gekomen. Hoewel de herinrichting van beide kantoorlagen nu een feit is, loopt het pilotproject in het gemeentehuis van Ca-

De cirkelvormige oplossing voor een vierkant kantoor. (Tekening: Kubik, Utrecht)

pelle aan den IJssel nog even door. "We gaan nu twee nieuwe fasen in. De eerste is gericht op een kleine evaluatie. Dat wil zeggen dat we knelpunten opsporen en verhelpen. In januari 2010 volgt de grote evaluatie waarbij de algemeen directeur besluit of we dit concept doorzetten", aldus Matarazzi. Waar Capelle aan den IJssel als werkgever in elk geval enige winst van verwacht, is de flexibilisering van werkplekken. Op de vierde etage beschikt de afdeling Stedelijke Ontwikkeling voor haar 43 medewerkers over 39 flexplekken. Uitbreiding van het aantal medewerkers is afhankelijk van de werkda-

gen mogelijk. Een etage hoger huist de afdeling Welzijn & Onderwijs met 46 medewerkers waarvoor veertig werkplekken beschikbaar zijn. De groei en toekomstige ontwikkelingen doet zich hier gelden, want Matarazzi moet zich even achter de oren krabben bij de vraag naar het aantal huidige medewerkers. Er zijn sinds de oplevering medewerkers bij gekomen. "Dat is nu het punt. Vroeger probeerde je weer ergens een bureau bij te plaatsen, maar op een gegeven moment is de rek er toch uit. Nu wordt het opgevangen door de flexibele inrichting van de etages." ■

Bouwpartners

Opdrachtgever: Gemeente Capelle aan den IJssel
 Binnenhuisarchitect: Kubik, Utrecht
 Glas en wanden: Planeffect
 Stroomwanden, Geldermalsen
 Plafonds: Rockfon, Roermond
 Geluidabsorberende wanden en concentratiecabines: Sontech
 Lawaaibestrijding, Dordrecht
 Afbouw: Verwol Projecten, Delft
 Akoestisch advies: Sontech
 Lawaaibestrijding, Dordrecht

Een scheidingwand langs de loopcirkel met links op de achtergrond een werkhoeek. Direct achter de wand een dichte werkruimte die de andere werkplekken scheidt.